

تئوری حکومت اسلامی در نهج البلاغه

مترجم شرح ابن ابی الحدید بر نهج البلاغه با بیان اهمیت شرح ابن ابی الحدید بر دیگر شروح نهج البلاغه گفت: نهج البلاغه یکی از منابع پرداختن به موضوع حکومت داری است که می‌توانیم تئوری حکومت اسلامی را از آن اخذ کنیم.

تئوری حکومت اسلامی در نهج البلاغه / خصائل امام علی(ع) در شرح ابن ابی الحدید
مترجم شرح ابن ابی الحدید بر نهج البلاغه با بیان اهمیت شرح ابن ابی الحدید بر دیگر شروح نهج البلاغه گفت: نهج البلاغه یکی از منابع پرداختن به موضوع حکومت داری است که می‌توانیم تئوری حکومت اسلامی را از آن اخذ کنیم.
غلامرضا لایقی، مترجم شرح ابن ابی الحدید بر نهج البلاغه در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد ویژگی‌های شرح ابن ابی الحدید گفت: شرح نهج البلاغه موسوم به ابن ابی الحدید مربوط به قرن پنجم و از ابن ابی‌الحدید معتزلی است که او واقعا در علوم و فنون مختلف روز خود دانشمند بوده و فی الجمله تبحری داشته است و در شرح نهج البلاغه از علوم مختلف مانند فلسفه، حکمت و... استفاده کرده است.

وی افزود: ابن ابی‌الحدید در این کتاب بسیار به خصایل و ویژگی‌های امام علی(ع) پرداخته و در مورد فصاحت، شجاعت، سیاست و تدبیر امام مطالب زیادی نوشته است. در واقع همه این صفات در امیرالمؤمنین(ع) را قبول داشته است؛ به وجهی اگرچه سنی بوده ولی عاشق حضرت امیر(ع) بوده است.

لایقی در ادامه سخنانش اظهار داشت: غیر از ترجمه شرح ابن ابی‌الحدید بر نهج البلاغه، قصاید علویات سبع ابن ابی‌الحدید که در وصف امام علی(ع) است را هم ترجمه کردم. ایشان 7 قصیده در وصف امیرالمؤمنین(ع) دارد که آنها را هم شرح کردم که ممکن است به زودی منتشر شود.

وی با بیان اینکه بهترین، مفصل‌ترین و قوی‌ترین شرحی که تاکنون بر نهج البلاغه نوشته شده شرح ابن ابی‌الحدید است؛ بیان کرد: کسی نمی‌تواند ادعا کند که از این شرح، کتابی بهتر و قوی‌تر وجود دارد؛ اگرچه امامیه با ابن ابی‌الحدید اختلاف نظر دارد، چه به لحاظ تاریخی که در جاهایی مستندش تواریخ اهل سنت است و چه در مسائل حکمی و کلامی که به شیعه نزدیک است و چه در مسائل فقهی که او از فقه اهل سنت استفاده کرده است.

این مترجم با اشاره به اینکه در مباحث لغوی و ادبی و فصاحتی و بلاغی ابن ابی‌الحدید، استاد است، گفت: در هیچ کدام از این زمینه‌ها شرحی به قوت، قدرت و مبسوط بودن شرح وی وجود ندارد. ابن ابی‌الحدید ادعا می‌کند که نخستین شرحی که قبل از ایشان نوشته شده است، شرحی است که توسط قطب راوندی از علمای شیعه نوشته شده است، اما چون قطب راوندی فقیه بوده و از مسائل تاریخی، ادبی، لغوی و فصاحت و بلاغت اطلاع کافی نداشته است نتوانسته چنان که بایسته و شایسته است از عهده شرح نهج البلاغه برآید.

این مترجم و محقق کشورمان در پاسخ به این سؤال که نیاز امروز ما به نهج البلاغه چیست، گفت: طبیعی است که نهج البلاغه، نیاز امروز ماست به خاطر اینکه شیعیان سال‌ها از حکومت داری محروم بودند و حکومت اسلامی بیشتر در فرق سنی بود. ما سنت حکومت داری را بیشتر از پیامبر(ص) و امام علی(ع) می‌توانیم بگیریم، چون در واقع اینها پیشوایان حق شیعه هستند که توفیق حکومت و امارت داشته‌اند. بنابراین نهج البلاغه یکی از منابع پرداختن به موضوع حکومت داری است که می‌توانیم تئوری حکومت اسلامی را از آن اخذ کنیم.

وی افزود: اگر نیازمند تئوری حکومت اسلامی هستیم که اجزای آن با هم هماهنگ باشند و همه ابعاد اجتماعی، سیاسی، اخلاقی، خانوادگی، عبادی و همه ابعادی که در جامعه وجود دارد در این نظریه حکومت دیده شود و در عین حال که دارا و واجد این ابعاد است. این ابعاد با هم سازگار باشند و تضادی با هم نداشته باشند و بتواند بشر امروز را سیراب کند، مسلما در این راه یکی از منابع برای تدوین نظریه حکومت اسلامی سیره و روش حضرت امیر(ع) است که بخشی از آن در نهج البلاغه وجود دارد.

لایقی با اشاره به اینکه خلیفه دوم با توجه به سابقه صحابه و تابعین به آنها بیت المال بیشتر می‌داد، اما امام علی(ع) هیچ فرقی بین برده تازه آزاد شده و صحابه و تابعین قائل نشد و همه به یک اندازه از بیت‌المال سهم بردند؛ اینها مواردی است که در حکومت اسلامی باید لحاظ شود.

وی در پایان سخنانش تأکید کرد: هدف از ترجمه این اثر این بوده که مردم با کلامی که حق است بدون هیچ واسطه‌ای ارتباط برقرار کنند و آنرا بخوانند تا ببینند که شیوه حکومت‌داری اسلامی چگونه است. همچنین بنده شرحی بر لغات مشکل نهج‌البلاغه به زبان عربی دارم که در حدود 1000 صفحه است که هنوز به ناشر نداده‌ام.